

רבי אליעזר שטרנפלד שליט"א

הוצאת ב' ס"ת כשחל שקלים בפרשת תרומה

א. שו"ע סימן קמ"ד ס"א "אין מדלגין בתורה מפרשה זו לפרשה אחרת וה"מ בשני ענינים דחיישין שמא תתבלבל דעת השומעים אבל בחד ענינא מדלגין". וכתב המ"ב סק"ד דזה הטעם דנוהגין בתענית צבור כשקורין ויחל בפרשת תשא שמדלגין לפסל לך והיינו משום שהם ענין אחד. ובשעה"צ סק"ג הביא דברי הפמ"ג דכתב עוד טעם להא דמדלגין בקריאת תענית צבור "משום שהוא תרי גברי" וכתב שעה"צ "לא ידעתי מנ"ל דבתרי גברי מותר לדלג בשני ענינים". ולכאורה תימה הרי מוכח דבתרי גברי מותר לדלג וכפי שמצינו בר"ח שחל בשבת דקוראין שני ענינים פרשת השבוע ופרשת ר"ח, וכ"ה בשבת חנוכה, ובד' פרשיות שקלים, זכור, פרה והחודש בכולהו קוראין פרשת השבוע ולמפטיר ענין אחר, ומוכח דבתרי גברי מותר בשני ענינים, ומה תמיהת שעה"צ על הפמ"ג מנ"ל דמותר, ואין לומר דשאני כולהו דיש הפסק של קדיש ביניהם, ואולי לא שייך בזה טעמא דהשו"ע "שמא תתבלבל דעת השומעים", מ"מ מצינו דמדלגין בתרי גברי אף לא בהפסק קדיש והוא בר"ח טבת או ר"ח אדר או ר"ח ניסן שחלין בשבת דעוברים לשביעי מפרשת השבוע לקריאת ר"ח וכדאיתא בשו"ע תרפ"ד ס"ג, תרפ"ה ס"א, ובמ"ב תרפ"ה ס"ק י"ג, ומוכח לכאורה סברת הפמ"ג דבתרי גברי מותר, ומה תמיהת שעה"צ מנ"ל דמותר. והשיב הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א זצ"ל "אולי רק בב' ספרים מותר". והטעם צ"ל דבב' ספרים לא מקרי דילוג, ואכתי צ"ב דלכאורה טעמא דהמ"ב סק"ג "לפי שד"ת דברי אזהרות ועונשין ומצות וצריך שיכנסו בלב השומעים וכשאדם יוצא משיטה לשיטה אינו נוח להתבונן" לכאורה קיים גם בב' ס"ת. ואף דאיתא בשו"ע קמ"ד ס"ג דכשאין ב' ס"ת גוללין את ס"ת האחד ונחדה כבוד הצבור, ולנ"ל יש בזה גם איסור של "אין מדלגין", צ"ל דכדי שלא יתבטל הקריאה, עוברים גם איסור של "אין מדלגין" מלבד "כבוד הצבור".

כתבנו להגאון שליט"א דלפי"ד יובן הא דנהגו להוציא ב' ס"ת אף כשחל "שקלים" בפרשת תרומה, ולכאורה טרחה דצבורא איכא טפי בב' ספרים מאשר בספר א' ולגוללו מסוף תרומה לתחלת כי תשא, ואכן מובא [לוח א"י] דבבית מדרשו של הגר"ש סלאנט זצ"ל נהגו משו"ה דלא להוציא ב' ס"ת, מאידך מובא [ארחות רבנו ח"ג עמ' ל"ב] דבבית מרן החזו"א זצ"ל נהגו להוציא ב' ס"ת, ולנ"ל חייבים להוציא ב' ספרים, ומטעמא אחרינא והוא דבספר א' איכא לאיסורא דאין מדלגין בתורה מפרשה לפרשה בב' ענינים, והשיב הגאון שליט"א "עין רמב"ם פ"ג מהלכות תפלה הכ"ב". עכ"ל. ור"ל דמבואר להדיא ברמב"ם דיש להוציא ב' ס"ת. [בסוגית הגמ' במגילה ל' ע"א, ובשו"ע תרפ"ה ס"א מבואר רק לענין ר"ח אדר שחל בשבת דמוציאין ג' ס"ת, וזה מובן דבזה אין סמוך שקלים לכי תשא, דהרי לאחר כי תשא קוראין בס"ת ב' בפרשת

פנחס קריאת ר"ח, ובס"ת ג' קוראין שקלים, ולהוציא ב' ס"ת בשקלים ליתא בגמ' ובשו"ע].

וז"ל הרמב"ם פ"ג מהלכות תפילה הכ"ב "כל פרשה מארבע פרשיות האלו אחד קורא אותה בספר שני אחר שקורין סדר אותה שבת בספר שהוציאו ראשון". חל ר"ח אדר להיות בשבת והיה סדר אותה שבת בואתה תצוה קורין ששה מואתה תצוה עד ועשית כיור נחושת והשביעי חוזר וקורא מכי תשא עד ועשית כיור, ואם היה סדר אותה שבת כי תשא עצמו קורין ששה מכי תשא עד ויקהל והשביעי חוזר וקורא בספר שני מכי תשא עד ועשית כיור נחושת". עכ"ל. הרי להדיא ברמב"ם שאף כשחל שקלים בפרשת כי תשא [ובזמנינו לא יכול לחול. כס"מ שם] מוציאין ב' ס"ת אף שלגולל מסוף כי תשא לתחלתו הוא כלא כלום, ובודאי לא מקרי טרחה, ובודאי לסגור ס"ת א' ולהגביהו ולגוללו ולפתוח ס"ת ב' טרחה הרבה יותר, ואעפ"כ מוציאין ב' ס"ת ומוכח דהטעם כנ"ל דאסור לגולל דאין מדלגין בתורה.

אולם כשחל שקלים בפרשת תצוה [ובזמנינו לא יכול לחול. כס"מ שם] משמע ברמב"ם שמוציאין רק ס"ת אחד. וכ"ה להדיא בטור תרפ"ה וז"ל "פרשת שקלים כשחל להיות בשבת שבואתה תצוה במקום שהמפטיר עולה למנין שבעה מוציאין ספר אחד וקורין ששה מואתה תצוה עד ועשית כיור. ובמקום שאין המפטיר עולה למנין שבעה קורין שבעה מואתה תצוה עד סוף סדרה והמפטיר קורא מכי תשא עד ועשית כיור". ולענין חל שקלים בפרשת כי תשא לא מדגיש הטור "מוציאין ספר אחד" ואפשר דדעתו בזה דמוציאין ב' ס"ת וכדאיתא להדיא ברמב"ם. ולנתבאר מובן היטב בס"ד הא דכתב הטור דכשחל בואתה תצוה מוציאין רק ס"ת אחד ומשום דבזה ליכא לאיסורא של "אין מדלגין בתורה" דהרי לא מדלגין ומיד בסיום פרשת אתה תצוה בא פרשת כי תשא וכיון שלא מדלגין לכן קורין בס"ת אחד. משא"כ כשחל שקלים בפרשת כי תשא להדיא ברמב"ם דמוציאין ב' ס"ת ומשום דבזה איכא לאיסורא דאין מדלגין. כתבנו הנ"ל להגר"ח שליט"א והשיב "יתכן".

ב. כתב בספר מאורות נתן [להגאון רבי נתן קופרשטוק שליט"א] פורים סימן ב' לתמוה ע"ד הרמב"ם הנ"ל מהגמרא מגילה ל' ע"א חל להיות שקלים בפרשת כי תשא אין מתחילין לקרות מתחלת כי תשא אלא מן ועשית עד ויקהל ואח"כ קורין לשם שקלים מתחלת כי תשא ועד ועשית, מתקיף לה אביי השתא אמרי למפרע הוא דקרי וביאר הריטב"א וז"ל "אמרי למפרע קא קרו פירוש שאין כאן הכר כיון שהוא סדר אחר אלא שאומר אותו למפרע". ואי נימא כהרמב"ם דמוציאין ב' ס"ת אין לך היכר גדול מזה ומה מקשינן דאין היכר שקריאה זו לשם "שקלים", וכתב בדברי הרמב"ם צע"ג.

ונראה דהרמב"ם מבאר בגמ' דלא כריטב"א, דהנה כתב הטורי אבן לבאר את הגמרא דהא דאיתא בגמרא "אמרי" זה לאו דווקא אלא מקשינן דהוי ממש קריאה למפרע ואין לקרות למפרע, ולפ"ז י"ל דבודאי ניכר שזה לשם שקלים ובאמת מוציאין ב' ס"ת, אבל בודאי יוצאים

בזה גם י"ח קריאת פרשת השבוע, פרשת כי תשא, ונמצא דיש כאן קריאה למפרע, ואין לקרות למפרע.

ונראה בס"ד להוסיף בזה, דזה ברור דלענין קריאת התורה לא מעכב "כסדרן" והקורא למפרע יצא, וכדאיתא בשו"ע קל"ז ס"ג בדלג פסוק ונזכרו לאחר סיום הפרשה, קורא פסוק המדולג ועוד ב"פ, ומוכח דלא בעינן "כסדרן", וכ"כ בשעה"צ קמ"ב סק"ג, עיי"ש. וא"כ מה החסרון כאן שזה למפרע.

ונראה דזה ברור דקריאה למפרע אין זה לכתחלה, ועיין מ"ב קל"ה סק"ח לענין היכא שלא קראו פרשה בשבת ומשלימין בשבת שאח"ז איתא ברמ"א דקוראין בתחלה פרשת שבוע שעבר ואח"כ פרשת היום ודלא כתשלומי תפלה שמתפללין קודם תפלת חובה ואח"כ תשלומין, וביאר המ"ב סק"ח דהטעם בזה "כי מימות מרע"ה נתקן לקרות התורה בפרשיותיה ולהשלימה וכו' כדי להשלימה לעם מצות וחוקים" ומבואר דלכתחלה בעינן "כסדרן". וזה הביאור בגמרא "השתא אמרי למפרע הוא דקרי" דיאמרו מהא דלכתחלה אמרינן לקרות לא מתחלת הפרשה, ואח"כ לקרות תחלת הפרשה, דמותר לכתחלה לקרות למפרע, ויבואו לטעות לעולם דמותר לכתחלה לקרות למפרע, ומדוייק לישנא דהגמרא "השתא", ומקודם לענין חל שקלים בפרשת תצוה ליתא בגמ' לתיבת "השתא" אלא "אמר אביי אמרי אוקמי הוא דקא מוקמי התם", והוא דלענין כשחל שקלים בפרשת תצוה אין חשש של טעות בדבר הלכה, אלא שאין היכר שזה "שקלים" ויאמרו שזה המשך לפרשת תצוה, והתם באמת אין מוציאין ב' ס"ת וכדאיתא בטור ומשמע ברמב"ם, ובאמת אין היכר לשקלים. אבל לענין שחל שקלים בכי תשא ודאי שיש היכר שזה קריאת "שקלים", דהרי מוציאין ב' ס"ת, אבל הא חיישינן דהשתא יבואו ויאמרו שמותר לכתחלה לקרות למפרע וכפי דעבדינן בפרשת כי תשא שקוראין אותו למפרע, ומדוייק תיבת "השתא" ומבואר החשש "דאמרי למפרע הוא קורא", [ובריטב"א ליתא לתיבת "השתא", עיי"ש] ומיושב בס"ד דברי הגמרא לדרכו של הרמב"ם, והוא עפ"י ביאורו של הטורי אבן בגמרא ודלא כביאורו של הריטב"א בגמרא.